Na de roes van de verzorgingsstaat de kater van het fascisme?

Het nieuwe fascisme
regeren bij algemeen akkoord

AYN RAND

Een waarschuwing voor de jaren '80

Na de roes van de verzorgingstaat de kater van het fascisme?

Het nieuwe fascisme

regeren bij algemeen akkoord

AYN RAND

Oorspronkelijke titel:

The New Fascism: Rule by Consensus.

Ayn Rand: 1905-1982

Atlas Shrugged (ned. vert. Het kracht van Atlantis)

The fountainhead (Ned vert‰De eeuwige bron)

Philosophy: who needs it

We the living (Ned. vert. De vrijheid gloorde)

Anthem (Ned. Vert. Loflied)

The new left, the antindustrial revolution.

The virtue of selfishness.

Introduction to Objectivist epistemology

CIP-GEGEVENS

Rand, Ayn

Het nieuwe fascisme: regeren bij algemeen akkoord: een aanklacht / Ayn Rand (vert uit het Engels door H. J. ten Broecke). - Heemstede: Libertarisch Boekcentrum Vert. van: The new fascism: rule by consensus. - New York: New American Library, 1967.

ISBN 358.8 UDC 329.18

Trefw.: fascisme.

@) 1965 The Objectivist Inc. Ayn Rand

@ Nederlandse vertaling: Uitverij Luitingh, Utrecht

Dit essay is eerder in het Nederlands verschenen in

Ayn Rand: Kapitalisme, het onbegrepen ideaal.

(Capitalism, the unknown ideal)

Omslagontwerp en druk: Jos Mathôt bv, Haarlem

Produktie en distributie van deze uitgave met toestemming van de rechthebbende.

LIBERTARISCH BOEKCENTRUM

Heemstede

April 1983 – ISBN: 90-70820-01-3

Het nieuwe fascisme:
regeren bij algemeen akkoord

door Ayn Rand

Ik zal beginnen met iets te doen wat erg impopulair is en helemaal niet strookt met de huidige intellectuele mode en derhalve 'tegen het algemeen akkoord' is: ik zal beginnen met mijn termen te definiëren, zodat u weet waarover ik het heb.

Laat mij u de de definities uit het woordenboek geven van drie politieke termen: het socialisme, het fascisme en het staatisme:

> *Socialisme* – een theorie of stelsel of maatschappelijke organisatie, die het eigendomsrecht en beheer over de produktiemiddelen wil toekennen aan de gemeenschap als geheel.
>
> *Fascisme* – een regeringsbeleid met sterk gecentraliseerde macht, dat geen enkele oppositie of kritiek duldt, en alle nationale zaken (zoals de industrie, de handel, enz.) onder zijn beheer heeft...
>
> *Staatisme* – het principe of de politiek om de staat uitgebreide economische en politieke zeggenschap te verlenen, ten koste van de individuele vrijheid. [54]

Het is duidelijk dat het 'staatisme' de ruimere, meer algemene term is, waarvan de andere twee specifieke varianten zijn. Het is eveneens duidelijk dat het staatisme de overheersende politieke trend van deze tijd is.

Maar op welke van die twee varianten is deze trend nu specifiek gericht?

Gebaseerd op een lezing gehouden voor The Ford Hall Forum, Boston, op l8 april 1965. Gepubliceerd in *The Objectivist Newsletter*, mei en juni 1965.

Merk op dat zowel het 'socialisme' als het 'fascisme' de kwestie van het eigendomsrecht omvat. Het recht op bezit is het recht om er vrijelijk over te beschikken. Let ook op het verschil tussen die twee theoriën: het socialisme ontkent het recht op privaatbezit zonder meer, en bepleit de toekenning van het *eigendomsrecht en beheer* aan de gemeenschap als geheel, dat wil zeggen, aan de staat; het fascisme laat het *eigendomsrecht* in handen van particulieren, maar draagt het beheer over het bezit over aan de regering.

Eigendomsrecht zonder het recht van beheer is echter een *contradictio in terminis*: het betekent 'bezit', zonder het recht om er vrijelijk over te beschikken. Het betekent dat de burgers wel verantwoordelijk blijven voor hun bezit, maar er niet de vruchten van mogen plukken, terwijl de regering er alle vruchten van mag plukken, zonder er de verantwoordelijkheid voor te hoeven dragen.

In dit opzicht is het socialisme dus 'eerlijker' dan het fascisme. Ik zeg 'eerlijker', *niet* 'beter' - want i*n de praktijk* bestaat er geen verschil tussen die twee: beide gaan uit van hetzelfde collectivistisch-staatistische principe, beide ontkennen de rechten van het individu en maken het individu ondergeschikt aan het collectief, beide leveren de gewone burger over aan de macht van een almachtige regering – en de verschillen tussen beide zijn slechts een kwestie van tijd, gradatie en oppervlakkige details, zoals de leuzen, waarmee de machthebbers hun geknechte onderdanen om de tuin leiden.

Maar in welke richting van het staatisme bewegen wij ons: naar het socialisme of naar het fascisme?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden, moet men zich eerst afvragen: Wat is de overheersende ideologische trend van onze huidige cultuur? Het beschamende en beangstigende antwoord luidt: *er bestaat tegenwoordig geen ideologische trend*. Er bestaat geen ideologie. Er bestaan geen politieke principes, theoriën, idealen of filosofie . Er is geen richting, geen doel, geen kompas, geen toekomstvisie, geen verstandelijk element van leiderschap. Zijn er dan misschien wel *gevoelsmatige* elementen die onze huidige cultuur overheersen? Ja. Een. De *angst*.

Een land zonder politieke filosofie is als een schip dat midden op de oceaan stuurloos ronddrijft, als een speelbal voor de golven en de wind, een schip waarop de passagiers in hun hutten wegkruipen en schreeu- wen: 'Houd de boot stil!'- uit angst te moeten ontdekken dat er geen kapitein op de brug staat.

Het is duidelijk dat een boot die niet tegen schommelen kan reeds bij voorbaat ten ondergang gedoemd is en dat zemaar beter wel flink door elkaar geschud moet worden, wil ze weer op de goede koers geraken – maar dit besef vooronderstelt een toekomstvisie op lange termijn en een volledig inzicht in feiten, realiteit en principes juist die dingen, die de 'verontrusten' zo angstvallig trachten te vermijden.

Evenals een neuroticus gelooft dat de feiten van de realiteit vanzelf zullen verdwijnen

als hij ze maar weigert te erkennen – zo brengt tegenwoordig de neurose van een hele cultuur de mensen ertoe te geloven dat hun wanhopige behoefte aan politieke principes en begrippen vanzelf zal verdwijnen als zij erin slagen om alle 'principes' en begrippen uit te wissen. Maar aangezien *in feite* geen enkel individu of land zonder de een of andere vorm van ideologie kan bestaan, is dit soort *anti-ideologie* nu de formele, uitdrukkelijke, overheersende ideologie van onze failliete cultuur geworden.

Deze antijdeologie heeft een nieuwe en erg bedenkelijke naam: ze wordt de '*Regering bij Algemeen Akkoord*' genoemd.

Als de een of andere demagoog ons, als een soort leidraad de volgende stelregels zou aanbieden: de statistiek komt voortaan in de plaats voor de waarheid, het tellen van de stemmen in de plaats voor principes, getallen in de plaats voor rechten, en de algemene opinie in de plaats voor moraliteit - de pragmatische opportuniteit van het ogenbiik is voortaan het criterium van de belangen van een land, het aantal voorstanders van een idee voortaan het criterium van de waarheid of de valsheid van dat idee - elk willekeurig verlangen is voortaan een geldige claim, mits het door voldoende mensen wordt onderschreven - een meerderheid mag met een minderheid doen wat ze wil - kortom, de heerschappij van de bende en het gepeupel – als een demagoog daarmee zou aankomen, dan zou hij vermoedelijk weinig succes boeken. Maar toch zijn dit allemaal aspecten, die in het denkbeeld 'regeren bij algemeen akkoord' zijn vervat, hoe goed men ze ook probeert te camoufleren.

Dit denkbeeld wordt thans gepropageerd, niet als een ideologie, maar als een *anti-ideologie*; niet als een principe, maar als een middel om principes uit te bannen; niet als een verstandeijke benadering, maar als een rationalisatie, als een verbaal ritueel of een toverformule om de nationale angstneurose te doen bedaren – een soort peppil of slaappil voor de 'verontrusten', en een 'open kans' voor de anderen om zelf hun spelregels te bepalen.

Het is alleen de huidige lethargische minachting voor de uitspraken van onze politieke en geestelijke leiders die de mensen blind maakt voor de betekenis, implicaties en gevolgen van dat denkbeeld 'regeren bij algemeen akkoord'. U heeft er allemaal weleens van gehoord, denk ik, en het afgedaan als holle retoriek van de politici, zonder u ooit eens echt te verdiepen in de werkelijke betekenis ervan. En dat is het nu juist, wat ik u thans dringend zou willen verzoeken.

Een veelzeggende aanwijzing tot die betekenis werd gegeven in een artikel door Tom Wicker in *The New York Times* (l I oktober 1964). Verwijzend naar wat Nelson Rockefeller “de voornaamste stroming in het Amerikaanse denken” placht te noemen', schrijft mr. Wicker:

> Die voornaamste stroming is wat de politieke theoretici reeds jarenlang hebben geprojecteerd als 'de nationale consensus'- wat Walter Lippmann zo treffend 'het vitale centrum' heeft genoemd... Deze consensus of 'algemene

> overeenstemming' heeft, bijna per definitie, politieke matiging tot gevolg. Dat wil zeggen, het algemeen akkoord strekt zich gewoonlijk uit over alle aanvaardbare politieke opvattingen – over alle ideeën die geen rechtstreekse bedreiging vormen voor een groot deel van de bevolking en niet strijdig zijn met hun belangen. Daarom moeten de aanvaardbare ideeën ook rekening houden met de opvattingen van anderen, en dat is wat er wordt bedoeld met matiging.

Laten we nu eens nagaan wat dit betekent. De consensus of 'het algemeen akkoord strekt zich gewoonlijk uit over alle *aanvaardbare* politieke opvattingen...' Aanvaardbaar - voor wie? Voor het algemeen akkoord. En aangezien de regering zich door dit algemeen akkoord moet laten leiden, betekent dit dat de politieke opvattingen moeten worden verdeeld in die welke 'aanvaardbaar' zijn voor de regering en die welke 'onaanvaardbaar' zijn voor de regering. Wat zou het criterium van deze 'aanvaardbaarheid' zijn? Mr. Wicker beschrijft het. Merk daarbij op dat het criterium niet verstandelijk is, dat het niet gaat om de vraag of bepaalde opvattingen waar of vals zijn; het criterium is ook niet moreel, het gaat niet om de vraag of de opvattingen goed of verkeerd zijn; het criterium is *gevoelsmatig*: het gaat om de vraag of de opvattingen al dan niet strijdig zijn aan of een bedreiging vormen voor de belangen van... wie? Van 'een groot deel van de bevolking'.

Hoe staat het dan met de kleinere delen van de bevolking? Zijn de opvattingen die hen bedreigen dan wel 'aanvaardbaar'? Hoe staat het met het kleinste deel: het individu? Het is duidelijk dat er met het individu en de minderheidsgroepen geen rekening wordt gehouden; hoezeer een of ander idee ook strijdig kan zijn met de belangen van een bepaald individu en hoezeer het ook een bedreiging mag vormen voor zljn leven, zijn werk en zijn toekomst, hij dient te worden genegeerd of opgeofferd aan het almachtige 'algemeen akkoord' – tenzij hij een bende, een *vrij grote bende* achter zich heeft staan.

Wat is nu eigenlijk precies een 'rechtstreekse bedreiging' voor een deel van de bevolking? In een gemengde economie is elk overheidsingrijpen een rechtstreekse bedreiging voor somrnigen en een indirecte bedreiging voor allen. Elke overheidsinmenging in de economie betekent een onverdiende verrijking van sommigen ten koste van anderen. Een verrijking, bovendien, die de anderen met geweld is afgeperst. Door welk rechtvaardigheidscriterium moet een 'regering bij algemeen akkoord"zich laten leiden? Door de grootte van de kliek die het slachtoffer steunt.

Let nu eens op mr. Wickers laatste zin: 'Daarom moeten de aanvaardbare ideeën ook rekening houden met de opvattingen van anderen, en dat is wat er wordt bedoeld met matiging.' En *wat* wordt er dan eigenlijk precies bedoeld met 'de opvattingen van anderen'? Van welke anderen? Aangezien het niet gaat om de opvattingen van

individuen of minderheden, kan het alleen maar betekenen dat elk 'groot deel' van de bevolking rekening moet houden met de opvattingen van alle andere 'grote delen'.

Maar stel dat een groep socialisten alle fabrieken wil nationaliseren, en een groep industriëlen hun bezit wil handhaven? Wat zou het dan voor elk van deze twee groepen betekenen om rekening te moeten houden met de opvattingenvan de ander? En waaruit zou die 'matiging' in een dergelijk geval dan bestaan? Waaruit zou die 'matiging' bestaan in een conflict tussen een groep mensen die op kosten van de samenleving wil leven - en een groep belastingbetalers die hun geld liever op een andere wijze wil uitgeven? Waaruit zou die 'matiging' bestaan in een conflict tussen het lid van een kleinere groep, zoals een neger in het zuiden, die meent dat hij rechtheeft op een eerlijk proces – en de grote groep racisten in het zuiden, die menen dat het 'algemeen belang' van hun gemeenschap hun het recht geeft om hem te lynchen? Waaruit zou die 'matiging' bestaan in een conflict tussen *mij* en een communist (of tussen onze respectievelijke aanhangers), wanneer *mijn* opvattingen inhouden dat ik een onvervreemdbaar recht heb op mijn leven, vrijheid en geluk - en *zijn* opvattingen inhouden dat het 'algemeen belang' van de staat hem het recht geeft om mij te beroven, te knechten, of te vermoorden? Er kan geen sprake zijn van een ontmoetingsplaats, een gulden middenweg of een compromis tussen *tegenovergestelde principes*. Er is geen 'matiging' mogelijk op het gebied van de rede en de moraliteit. De rede en de moraliteit zijn nu juist die twee begrippen, die door het denkbeeld van het 'regeren bij algemeen akkoord' worden afgeschaft.

De voorstanders van dat denkbeeld zouden in dit verband dan ook opmerken dat elk idee dat geen enkel compromis toestaat een vorm van 'extremisme' is – dat elke vorm van 'extremisme', elke onbuigzame stellingname slecht is – dat het 'algemeen akkoord' zich alleen uitstrekt over die ideeën die wel vatbaar zijn voor 'matiging' – en dat deze 'matiging' de hoogste deugd is die de rede en de moraliteit verdringt.

Dit is dan ook de sleutel tot de kern, het wezen, het motief, en de werkelijke betekenis van de doctrine van het 'regeren bij algemeen akkoord': de cultus van het *compromis*. Het compromis is de gebiedende voorwaarde en noodzaak van een gemengde economie. De doctrine van het 'algemeen akkoord' is een poging om de brute feiten van een gemengde economie te vertalen in een ideologisch – of anti-ideologisch - stelsel, om er aldus een schijn van rechtvaardigheid aan te geven.

Een gemengde economie is een mengsel van vrijheid en staatstoezicht- zonder dat deze beide elementen door bepaalde principes, regels of theorieën worden omschreven. Aangezien de invoering van het staats-toezicht automatisch leidt tot een steeds verdere uitbreiding daarvan, is het een labiel, explosief mengsel, dat uiteindelijk moet leiden tot het weer intrekken van het staatstoezicht, dan wel tot het verval in de dictatuur. Een gemengde economie heeft geen principes die haar beleid, haar doelstellingen of haar wetten bepalen – geen principes om de macht van haar regering in te tomen. Het enige principe van een gemengde economie – dat uiteraard

onvermeld en onbekend dient te blijven – is dat niemands belangen veilig zijn en dat alles geoorloofd is, zolang men het straffeloos kan doen. Een dergelijk stelsel – of, beter gezegd, anti-stelsel – doet een land uiteenvallen in een steeds groeiend aantal vijandige kampen, in economische groepen die elkaar op leven en dood bestrijden in een vage mengeling van *aanval* en *verdediging*, al naar gelang de aard van een dergelijke jungle vereist. Terwijl een gemengde economie, *politiek gezien*, de schijn ophoudt een goed georganiseerde maatschappij met een schijn van gezag en orde te zijn, is ze, *economisch gezien*, het equivalent van de chaos die eeuwenlang China heeft geteisterd: een chaos van plunderende bendes, die het land van al zijn produktieve elementen beroven.

Een gemengde economie is de heerschappij van pressiegroepen. Het is een amorele, geïnstitutionaliseerde burgeroorlog van speciale belangengroepen, die stuk voor stuk de macht over het wetgevende apparaat proberen te veroveren, om elkaar vervolgens via een of andere overheidsmaatregel – dat wil zeggen, door geweld – een of ander voorrecht af te persen. Bij gebrek aan erkenning van de rechten van het individu, bij gebrek aan enig moreel of wettig principe, is de enise hoop van een gemengde economie op het handhaven van haar wankele schijn van orde en gezag op het bedwingen van de wilde, roofzuchtige groepen die ze zelf heeft gecreeërd, en op het voorkomen dat de gelegaliseerde plundering uitloopt op een massale, ongelegaliseerde plundering van iedereen door iedereen – gebaseerd op het *compromis*: op het altijd en op elk gebied tot een vergelijk zien te komen, zodat geen enkele groep met haar eisen over de schreef kan gaan en de hele wrakke structuur weer kan doen instorten. Wil men het spel kunnen blijven voortzetten, dan mag voortaan niets meer definitief en onveranderlijk zijn; alles (en iedereen) moet voortaan vaag, flexibel en plooibaar zijn. Door welke norm moet men zich voortaan bij zijn handelingen dan laten leiden? Door de opportuniteit van het ogenblik.

Het enige gevaar voor een gemengde economie zijn die waarden, deugden of ideeën, die voor geen enkel compromis vatbaar zijn. Haar enige bedreiging is een persoon, groep of beweging, die een onbuigzaam standpunt inneemt. Haar enige echte vijand is de integriteit.

Het zal wel duidelijk zijn wie er bij een dergelijk spel altijd de winnaars zijn en wie aitijd de verliezers.

Ook is het duidelijk wat voor soort eensgezindheid of 'algemeen akkoord' dat spel vereist: de eensgezindheid van een stilzwijgende afspraak dat alles mag, alles te koop is (of over onderhandeld kan worden), en voor de rest is het een kwestie van ieder voor zich, van geven en nemen) van chantage en pressie, van bedrog, omkoperij en verraad – en van het toeval, het blinde toeval van een oorlog, waarin de prijs bestaat uit het wettelijke voorrecht om gewapend geweld te mogen gebruiken tegen ongewapende slachtoffers.

Merk op dat een dergelijke prijs een bepaald fundamenteel belang vereist dat door alle spelers wordt gedeeld: het verlangen naar een sterke regering – een regering met onbeperkte macht, die de winnaars – en ook de eventuele latere winnaars – in staat stelt om hun zin door te drijven, een regering die niet gebonden is aan enig politiek beleid, die niet wordt belemmerd door enige ideologie, een regering die steeds meer macht vergaart, macht omwille van de macht – macht, die elke tijdelijk aan het bewind zijnde bende kan gebruiken om het land zijn eigen specifieke wetten op te dringen. Zoals u ziet, is de doctrine van 'compromis' en 'matiging' dus blijkbaar op alles van toepassing, behalve op één ding, namelijk, elke suggestie om de macht van de regering te beknotten.

Let eens op de hysterische haat en de stroom van scheldwoorden, die de 'gematigden' uitstorten over de voorstanders van de vrijheid, dat wil zeggen, van het kapitalisme. Let eens op de serieuze en zelfgenoegzame wijze waarop de mensen spreken over het 'extreme midden' of het 'militante midden'. Let eens op de buitengewoon venijnige lastercampagne tegen senator Goldwater, waarin een soort panische angst de boventoon voerde: de panische angst van de 'gematigden', van de 'bewandelaars van de gulden middenweg', dat er een echte, pro-kapitalistische beweging zou opstaan en aan hun spel een einde zou maken.

Een angst, die overigens overbodig was, want senator Goldwater was geen voorstander van het kapitalisme, terwijl zijn nietszeggende, niet filosofische en niet intellectuele campagne er alleen maar toe heeft bijgedragen om de voorstanders van het 'algemeen akkoord' nog vaster in het zadel te helpen. Wat wel veelzeggend is, is de aard van hun panische angst: ze liet ons heel even een glimp zien van hun zo veel geroemde 'matiging', van hun 'democratische' eerbied voor de wil van het volk en van hun tolerantie jegens andersdenkenden of de oppositie. In een brief aan *The New York Times* (23 juni 1964) schreef een assistent-hoogleraar in de politieke wetenschappen, uit angst voor Goldwaters benoeming, het volgende;

> Het werkelijke gevaar ligt in de campagne van verdeeldheid die zijn benoeming zou veroorzaken... De kandidatuur van Goldwater zou een verdeeld en verbitterd kiezerscorps tot gevolg hebben... Om effectief te zijn, vereist de Amerikaanse regering een grote mate van eensgezindheid en steun van beide partijen op allerlei fundamentele zaken...

*Wannee*r en *door wie* is het staatisme aanvaard als het grondbeginsel van Amerika – en als een beginsel dat voortaan boven elke kritiek verheven dient te zijn, zodat er zich geen fundamentele geschilpunten meer kunnen voordoen? Lijkt dat niet verdacht veel op de formule van het 'één-partij-stelsel'? De professor gaat er verder niet op in.

Een andere briefschrijver in *The New York Times* (24 juni 1964), die wordt aangeduid als een 'vrijzinnige Democraat', ging nog een stukje verder:

> Laat het Amerikaanse volk in november zijn keus bepalen. Als het met een overiweldigende meerderheid kies voor Lyndon Johnson en de Democraten, dan kan de Federale Regering eens en voor al, en zonder verdere excuses, voortgaan met de taak die miljoenen negers, werklozen, bejaarden, zieken en anderszins gehandicapten van haar verwachten – om nog maar te zwijgen over onze overzeese verplichtingen.
>
> Als de mensen Goldwater kiezen, dan zou het er alle schijn van hebben dat het land nauwelijks nog de moeite van het redden waard was.
>
> Woodrow Wilson heeft eens gezegd dat men ook te trots kon zijn om te vechten; toen moest hij ten strijde trekken. Laat ons dus nu – nu de strijd nog met stembriefjes in plaats van met kogels gevoerd kan worden – eens en voor al duidelijk ons standpunt bepalen.

Wil deze meneer daarmee zeggen, dat als we niet stemmen zoals hij dat wil, hij zijn toevlucht zal nemen tot kogels? We zullen het vermoedelijk wel nooit te weten komen.

The New York Times, die zich altijd een duidelijke voorstander van de 'Regering bij algemeen akkoord' had betoond, zei een paar vreemde dingen in haar commentaar op president Johnsons overwinning. In haar hoofdartikel van 8 november 1964 merkte ze op:

> Hoe indrukwekkend de verkiezingsoverwinning ook was – en ze was indrukwekkend – toch kan de Regering nu niet langer volstaan met het doen van allerlei banale generaliseringen en euforische beloften... nu ze zo'n ruim mandaat heeft verworven, heeft ze zowel de morele als de poiitieke plicht om het niet langer iedereen naar de zin te willen maken, maar een harde, concrete en doelbewuste gedragslijn te volgen.

Wat voor een doelbewuste gedragslijn? Als de kiezers niets anders voorgeschoteld hadden gekregen dan 'banale generaliseringen en euforische beloften', hoe kan hun stem dan worden opgevat als een 'ruim mandaat'? Een mandaat voor een *niet met name genoemd doel*? Een politieke volmacht? En als mr. Johnson inderdaad een massale overwinning behaalde door 'het iedereen naar de zin te willen maken', wat verwacht men dan nu van hem, welke kiezers moet hij teleurstellen of verraden – en wat komt er dan van het ruime 'algemene akkoord' terecht?

Zowel in moreel opzicht als in filosofisch opzicht is dat hoofdartikel erg dubieus en tegenstrijdig. Maar het wordt vanzelf duidelijk en begrijpelijk als men het plaatst in

de context van de anti-ideologie van een gemengde economie. Van de president van een gemengde economie wordt niet verwacht dat hij een specifiek beleid voert. *Een onbeperkte volmacht op de macht* is al wat hij van zijn kiezers verlangt. Daarna hangt alles afvan het spel der pressiegroepen, dat iedereen wordt geacht te begrijpen en te sanctioneren, maar nooit mag uitspreken. Welke mensen hij het naar de zin zal maken hangt af van het spelverloop – en van de 'grote delen van de bevolking'. Zijn taak bestaat alleen uit het bekleden van de macht – en uit het verlenen van de gewenste gunsten. In de jaren dertig hadden de 'progressieven' grote sociale hervormingen op hun programma staan, zij waren bezield van een grote strijdlust en bepleitten een planmatige maatschappij, zij discussieerden over abstracte beginselen en stelden theorieën op die een overwegend socialistisch karakter droegen – en de meesten van hen waren verontwaardigd als men hen beschuldigde van het feit dat ze alleen maar de macht van de regering wilden vergroten, de meesten van hen verzekerden hun tegenstanders dat de macht van de regering alleen maar een tijdelijk middel was tot een bepaald doel – een 'edel doel', de bevrijding van het individu uit zijn gebondenheid aan materiële behoeften.

Tegenwoordig praat niemand in het 'progressieve' kamp nog over een planmatige maatschappij; het is uit de mode geraakt om programma's, theorieën, principes en 'edele doelen' op lange termijn na te streven. De moderne 'progressieven' halen slechts spottend hun schouders op voor elke politieke visie die de hele maatschappij of de hele economie betreft; zij houden zich alleen bezig met afzonderlijke, concrete projec- ten op korte termijn, zonder zich te bekommeren om de kosten, de context, of de gevolgen daarvan. Wanneer ze hun 'houding' moeten rechtvaardigen, dan beroepen ze zich op het 'pragmatisme' – niet op het 'idealisme'. Ze zijn sterk gekant tegen elke politieke filosofie en veroordelen alle politieke begrippen als 'etiketten', ‚mythen', of ‚illusies' - en ze verzetten zich tegen elke poging om hun eigen opvattingen te 'etiketteren', dat wil zeggen, te *identificeren*. Ze zijn fel anti-theoretisch en anti-intellectueel gezind- Het enige overblijfsel van hun vroegere 'idealisme' is een vermoeid, cynisch, bijna ritualistisch citeren van versleten 'humanitaire' leuzen, wanneer de gelegenheid daarom vraagt.

Cynisme, onzekerheid en angst zijn de kenmerken van de cultuur waarin zij, bij gebrek aan voldoende oppositie, nog steeds een overheersende rol spelen. En het enige onderdeel van hun ideologische uitrusting dat nog niet is gaan roesten, maar door de jaren heen zelfs steeds krachtiger en duidelijker is geworden, is hun machtswellust – hun vurige verlangen naar een autocratische, staatistische, totalitaire overheidsmacht. Het is geen innerlijke gedrevenheid, geen heilig vuur, dat hen naar die macht doet verlangen, het is meer een soort onberedeneerde innerlijke overtuiging dat 'er voor alles een wet hoort te zijn', dat elk probleem kan worden opgelost door de magische macht van bruut geweld...

Zo ziet de huidige intellectuele toestand en ideologische trend van onze cultuur eruit.

Nu zal ik u nogmaals de vraag voorleggen die ik reeds aan het begin van deze bespreking stelde: In welke richting van het staatisme bewegen wij ons, naar het socialisme of naar het fascisme? Als een gedeeltelijk antwoord op deze vraag, wil ik u een citaat voorleg- gen uit een hoofdartikel dat in oktober 1964 in de *Washington star* verscheen. Het is een duidelijke mengeling van waarheid en onwaarheid, en een typisch voorbeeld van de toestand waarin onze huidige politieke kennis verkeert:

> Socialisme is doodgewoon het staatseigendom van de produktiemiddelen.Dit is nog nooit door een belangrijke kandidaat voor het presidentschap voorgesteld en wordt ook nu niet voorgesteld door Lyndon Johnson. (*Dat is waar.*)
>
> Er bestaat echter een hele reeks Amerikaanse wetten, die de overheidsinvloed op het particuliere bedrijfsleven of de overheidsverantwoordelijkheid voor het individuele welzijn verhogen. (*Dat is waar.*) Het zijn deze wetten waarop de waarschuwingskreten van 'socialisme!, doelen.
>
> Behalve door de in de Grondwet opgenomen voorzieningen voor de Federale reglementering van de handel tussen de deelstaten onderling, wordt deze overheidsinmenging op de 'vrije' markt in de eerste plaats gestimuleerd door de antitrust-wetten. (*Zeer juist.*) Daaraan danken we het aanblijven van het vrije kapitalisme en het uitblijven van het kartel-kapitalisme. (*Onjuist.*) Aangezien het socialisme altijd op de een of andere wijze het produkt is van het kartel-kapitalisme (*onjuist*) , mag terecht worden angevoerd, dat het in feite deze overheidsbemoeienis met het bedrijfsleven is die het socialisme heeft voorkomen. (*Volstrekt onjuist*) .
>
> Wat de sociale voorzieningen betreft, deze zijn nog mijlenver verwijderd van de 'wieg tot graf' verzorging, die het huidige socialisme voorstaat. (*Niet helemaal juist.*) Ze hebben veel meer weg van gewone menselijke bekommerdheid om menselijk lijden dan van een of ander ideologisch programma. (*Het laatste deel van deze zin is juist: het is geen ideologisch programma. Wat het eerste deel betreft , gewone menselijke bekommerdheid om menselijk lijden manifesteert zich gewoontijk niet in de vorm van een pistool, dat op de beurzen en verdiensten van de medemens wordt gericht.*)

Dit hoofdartikel vermeldde natuurlijk niet dat een stelsel, waarin de regering *niet* de produktiemiddelen nationaliseert, maar wel de totale Leiding over de economie op zich neemt, in feite het *fascisme* is.

Het is waar dat de aanhangers van de verzorgingsstaatsgedachte geen socialisten zijn, dat ze nooit voorstanders waren van de socialisatie van het privé-bezit, dat ze het privé-bezit zelfs wilden 'behouden'- mits de overheid op het gebruik ervan toezicht hield. Maar *dat* is juist het hoofdkenmerk van het fascisme.

Hier is nog een ander stuk bewijsmateriaal. Het is een citaat uit een brief aan *The New York Times* (l november 1964), geschreven door een assistent-hoogleraar in de economie:

> Welke maatstaf men ook aanlegt, toch moet men constateren dat het particuliere initiatief in de Verenigde Staten nog steeds een veel grotere rol speelt dan in welk ander industrieel land ook en dat haar maatschappelijke stelsel nog mijlenver verwijderd is van een socialistisch stelsel. Als we de term 'socialisme' verstaan zoals ze thans door de meeste studenten van vergelijkbare economische stelsels wordt verstaan, dan denken we daarbij vooral aan de volgende kenmerken: een sterke mate van nationalisatie, een sterk accent op de algemene welzijnsvoorzieningen, een krachtige coöperatieve beweging, gelijktrekking van de inkomens, een totale verzorgingsstaat en centrale planning.
>
> Niet alleen heeft er in de Verenigde Staten nog geen enkele nationalisatie plaatsgevonden, maar er zijn zelfs overheidsbedrijven die aan het particuliere bedrijfsleven zijn overgedragen...
>
> De inkomens zijn vermoedelijk in geen enkel ander ontwikkeld land zo ongelijk verdeeld als in Amerika, en allerlei belastingverlagingen en belastingontduikingen hebben de matige progressiviteit van het Amerikaanse belastingstelsel aanzienlijk verzwakt. Dertig jaar na de New Deal, kan men de Amerikaanse maatschappij nog steeds nauwelijks een verzorgingsstaat noemen, tenminste als we haar vergelijken met de uitgebreide sociale voorzieningen en het algemene woningbouwbeleid in vele Europese landen. Het gaat bij deze verkiezingscampagne geenszins om een keus tussen het kapitalisme en het socialisme of tussen een vrije en een geleide economie. Waar het wel om gaat, zijn twee verschillende opvattingen over de rol van de overheid binnen het raam van een stelsel dat in wezen aan het particuliere initiatief is gewijd.

De rol van de overheid in een stelsel dat aan het particuliere initiatief is gewijd is die van een politieagent die de rechten van het individu (dus ook het eigendomsrecht) beschermt door de mensen tegen het gebruik van fysiek geweld te beschermen; in een vrije economie bemoeit de regering zich niet met de economische activiteiten van de mensen. Ik weet niet welke politieke opvattingen de schrijver van die brief erop nahoudt; misschien behoort hij tot de 'progressieven', misschien tot de voorstanders van het kapitalisme. Maar als hij tot die laatste categorie behoort, dan moet ik erop wijzen dat zulke opvattingen als de zijne- die door veel 'conservatieven' worden gedeeld – meer schade aan het kapitalisme berokkenen dan de ideeën van zijn openlijke tegenstanders.

Dergelijke 'conservatieven' beschouwen het kapitalisme als een stelsel dat verenigbaar is met het staatstoezicht, en helpen op die manier een van de gevaarlijkste misvattingen te bevorderen. Hoewel er nog nooit ergens een volledig laissez-faire kapitalisme heeft bestaan, hoewel oogluikend werd toegestaan dat een beperkte, min of meer onopzettelijke mate van staatstoezicht het oorspronkelijke Amerikaanse stelsel ondermijnde – toch was dit staatstoezicht nog min of meer van ondergeschikt belang, toch waren de gemengde economieën van de negentiende eeuw overwegend vrij, en was het juist deze onbekende vrijheid die de ongekende vooruitgang van de mensheid bewerkstelligde. De principes, theorie en feitelijke praktijk van het kapitalisme berusten op een vrije, ongereglementeerde markt, zoals de geschiedenis van de laatste twee eeuwen duidelijk heeft aangetoond. Geen enkele voorstander van het kapitalisme kan het zich veroorloven de exacte betekenis van de term 'laissez-faire'- en van de term 'gemengde economie'- te negeren, aangezien hiermee duidelijk de twee tegenovergestelde elementen worden aangegeven die bij dit mengsel betrokken zijn: het element van de economische vrijheid, dat wil zeggen, het kapitalisme, en het element van het staatstoezicht, dat wil zeggen, het staatisme.

Er is reeds jarenlang een campagne aan de gang om ons het marxistische standpunt op te dringen dat elke regering het werktuig is van economische klasse-belangen en dat het kapitalisme geen vrije economie is, maar een stelsel van staatstoezicht dat ten dienste staat van de een of andere bevoorrechte klasse. Die campagne heeft tot doel de economie te verdraaien, de geschiedenis te herschrijven, en het bestaan en de mogelijkheid van bestaan van een vrij land en een ongeleide economie te doen vergeten. Aangezien een stelsel van nominaal privé-bezit dat wordt geregeerd door het staatstoezicht geen kapitalisme, maar fascisme is, zou het weglaten van deze mogelijkheid ons alleen nog de keus laten tussen het fascisme en het socialisme (of het communisme) – wat alle staatisten ter wereld ons dan ook hardnekkig trachten te doen geloven. (Waar zij allen naar streven is de vernietiging van de vrijheid, en pas daarna hopen zij elkaar te bestrijden om de macht te verwerven.)

Aldus dragen de opvattingen van deze hoogleraar en van vele 'conservatieven' ertoe bij dat er geloof wordt gehecht aan de venijnige linkse propaganda, welke het kapitalisme gelijkstelt met het fascisme.

Maar er schuilt een bitter soort gerechtigheid in de logica der gebeurtenissen. De uitwerking van die propaganda mag dan misschien in het voordeel zijn van de communisten, maar ze is precies het tegenovergestelde van wat er door de verspreiders – de 'progressieven', de aanhangers van de verzorgingsstaatsgedachte, en de socialisten – mee werd beoogd: in plaats van het kapitalisme te bekladden, is die propaganda erin geslaagd het fascisme schoon te wassen en te verdoèzelen.

In Amerika zijn maar weinig mensen bereid om het kapitalisme te verdedigen of zelfs maar te begrijpen; toch voelen nog veel minder mensen ervoor om zijn voordelen op te geven. Wanneer ze dus te horen krijgen dat het kapitalisme best verenigbaar is met

het staatstoezicht, vooral met die overheidsmaatregelen die hun eigen belangen bevorderen – of het nu gaat om overheidsschenkingen of minimumlonen of prijsbevorderingen of subsidies of antitrust-wetten of de censuur op pornografische films – dan zullen zij snel geneigd zijn om daarmee akkoord te gaan, in de bemoedigende overtuiging dat de resultaten niets ergers zullen opleveren dan een 'gewijzigd' kapitalisme. En zo zien we, hoe een land, dat het fascisme verafschuwt, door onwetendheid, verwarring, morele lafheid en intellectuele nalatigheid bijna onmerkbaar afglijdt: niet in de richting van het socialisme of een of ander sentimenteel altruïstisch ideaal, maar in de richting van een regelrecht, onmenselijk, alle macht naar zich toe graaiend *de facto* fascisme.

Nee, we hebben dat stadium nog niet bereikt. Maar we zijn beslist geen stelsel meer dat in wezen gewijd is aan het particuliere initiatief . Op dit ogenblik zijn we een desintegrerende, ongezonde, gevaarlijk wankele gemengde economie – een willekeurige bastaardmenging van socialistische plannen, communistische invloeden, fascistische staatsbemoeiing, en wegkwijnende overblijfselen van het kapitalisme, die nog steeds voor de kosten van dit alles moeten opdraaien – terwijl het geheel van dit alles langzaam voortrolt in de richting van een fascistische staat.

Beschouw nu eens onze huidige regering. Ik denk niet dat iemand me van oneerlijkheid zal betichten als ik zeg dat president Johnson geen filosofische denker is. Nee, hij is geen fascist, hij is geen socialist, hij is geen pro-kapitalist. Ideologisch bezien, is hij niets in het bijzonder. Te oordelen naar zijn staat van dienst en naar de algemene opinie onder zijn aanhangers kan er in zijn geval niet van een *ideologie* gesproken worden. Hij is een *politicu*s – een zeer gevaarlijk, doch daartoe zeer geëigend verschijnsel in de huidige situatie. Hij is een bijna denkbeeldige, archetypische belichaming van de volmaakte leider van een gemengde economie: een man die geniet van de macht òm de macht, die een expert is in het omgaan met pressiegroepen en weet hoe hij ze allemaal tegen elkaar moet uitspelen, die houdt van het uitdelen van glimlachjes, fronzen en gunsten, vooral plotselinge gunsten, en wiens visie niet verder reikt dan tot de volgende verkiezingen.

Noch president Johnson, noch een van de thans heersende groepen zou de socialisatie van de industrie willen bepleiten. Net als zijn moderne voorgangers in het presidentsambt, weet mr. Johnson maar al te goed dat de zakenlieden de melkkoetjes van een gemengde economie zijn, en hij wil hen dan ook niet vernietigen, maar liever in goede welstand houden, zodat ze zijn welzijnsprojecten kunnen helpen bekostigen (wat de volgende verkiezing vereist), terwijl zij, de zakenlieden, maar al te graag uit zijn hand schijnen te willen eten. Ze weten dat ze voor hun medewerking aan zijn programma bepaalde tegemoetkomingenvan zijn kant mogen verwachten- in de zin van een eerlijke beloning in invloed en maatschappelijke erkenning. Hij zal zich een expert tonen in het creëren van dat soort zakenlieden, die ik 'de aristocratie van de invloed' zou willen noemen. Dit is geen socialistisch patroon; het is het typische patroon van het fascisme.

De politieke, intellectuele en *morele* betekenis van mr. Johnsons politiek ten opzichte van de zakenlieden werd duidelijk samengevat in een artikel in *The New York Times* van 4 januari 1965:

> Mr. Johnson is in zijn angstvallige vrijage met de zakenwereld een rasechte volgeling van de Engelse econoom John Maynard Keynes. Anders dan president Roosevelt, die er plezier in schepte om de zakenlieden aan te vallen, totdat de tweede wereldoorlog hem noopte tot een schoorvoetende wapenstilstand, en anders dan president Kennedy, die zich ook al de vijandschap van de zakenwereld op de hals haalde, heeft president Johnson zich alle moeite getroost om de zakenlieden over te halen om zich gezamenlijk achter zijn programma te scharen.
>
> Deze campagne mag vele aanhangers van Keynes dan misschien verontrusten, maar ze is toch helemaal volgens het boekje van Keynes. Het was immers lord Keynes – eens door de Amerikaanse zakenlieden beschouwd als een gevaarlijke en machiavellistische figuur – die bepaalde suggesties aan de hand deed voor het verbeteren van de betrekkingen tussen de president en de zakenwereld.
>
> Hij zette zijn opvattingen in 1938 uiteen in een brief aan president Roosevelt, die op dat moment opnieuw veel kritiek van de zakenlieden te verduren had vanwege de recessie die het jaar daarvoor had plaatsgevonden. Lord Keynes, die er altijd naar streefde om het kapitalisme te hervormen ten einde het te redden, erkende het belang van het vertrouwen van de zakenwereld en probeerde mr. Roosevelt te overreden om de aangerichte schade te herstellen.
>
> Hij adviseerde de president dat zakenlieden geen politici waren en niet op dezelfde behandeling reageerden. Ze zijn, schreef hij 'veel zachtaardiger dan politici, zowel verzot op als doodsbenauwd voor de schijnwerpers van de publiciteit, gemakkelijk over te halen tot vaderlandslievendheid, onthutst, verbijsterd, ja doodsbenauwd, maar toch maar al te graag bereid om een optimistisch standpunt in te nemen, misschien wat ijdel maar erg onzeker van zichzelf, pathetisch gevoelig voor een vriendelijk woord. ..'
>
> Hij was ervan overtuigd dat mr. Roosevelt hen zou kunnen temmen en van hen gedaan zou kunnen krijgen om aan zijn verzoek gehoor te geven, mits hij een paar eenvoudige regels van Keynes zou opvolgen.
>
> 'U zou alles van hen gedaan kunnen krijgen,' ging de briefverder, 'als u hen niet zou behandelen als wolven en tijgers, maar als huisdieren, ook al zijn ze dan slecht opgevoed en niet zo afgericht als u zou wensen.' President Roosevelt sloeg zijn advies in de wind. Hetzelfde deed blijkbaar ook president Kennedy. Maar president Johnson schijnt de boodschap wel ter harte genomen te

> hebben... Met vriendelijke woorden en vele schouderklopjes wist hij de zakenlieden zo ver te krijgen dat ze uit zijn hand aten.
>
> Mr. Johnson schijnt het eens te zijn met de opvatting van lord Keynes dat er weinig voordeel valt te behalen uit het voortzetten van een vete met de zakenlieden. Zoals hij het uitdrukte, 'Als je hen verkeerd aanpakt, dan worden ze, net als verkeerd aangepakte huisdieren, nukkig, halsstarrig en doodsbenauwd, en daar is het land niet mee gediend; en uiteindelijk krijgen ze de openbare mening toch op hun hand.'

De opvattingen over zakenlieden als *'huisdieren'* die door de president moeten worden 'afgericht' om 'aan zijn verzoek gehoor te geven is bepaald geen opvatting die verenigbaar is met het kapitalisme. Ook is ze niet van toepassing op het socialisme, want in een socialistische staat zijn er geen zakenlieden. Het is een opvatting die het economische wezen van het fascisme tot uitdrukking brengt, de relatie tussen de overheid en het zakenleven in een fascistische staat.

Het doet er niet toe hoe men dit ook met woorden tracht te verbloemen, maar dat is de werkelijke betekenis van elke variant van *'hervormd'* (of 'gewijzigd' of 'gemoderniseerd' of 'gehumaniseerd') kapitalisme. Bij al dergelijke doctrines bestaat de 'humanisering' eenvoudig hieruit, dat sommige leden van de maatschappij (en wel de meest produktieve) in lastdieren worden veranderd.

Het recept voor de wijze waarop deze offerdieren moeten worden misleid en getemd wordt tegenwoordig steeds vaker en hardnekkiger toegepast: de zakenlied en, zo zegt men dan, moeten de regering niet als een vijand, maar als een 'partner' beschouwen. Het denkbeeld van een 'partnership' tussen een privé-groep en ambtenaren, tussen het bedrijfsleven en de overheid, tussen produktie en geweld, is een taalkundige verbastering (een 'anti-begrip'), die typerend is voor een fascistische ideologie – een ideologie die het geweld beschouwt als het voornaamste en doorslaggevende element in alle menselijke betrekkingen.

> 'Partnership' is een onfatsoenlijk eufemisme voor 'staatstoezicht'. Er kan geen sprake zijn van een deelgenootschap tussen gewapende bureaucraten en weerloze privé-burgers die geen andere keus hebben dan te gehoorzamen. Wat voor kans zou u hebben tegen een 'partner' wiens arbitraire woord wet is, die u misschien geduldig aanhoort (als uw pressiegroep groot genoeg is), maar uiteindelijk alleen gokt op de grote kanshebber en uw belangen verkwanselt voor elk beter bod, die altijd het laatste woord heeft en het wettige 'recht' om u dat met geweld op te dringen, aangezien hij uw eigendom, uw werk, uw toekomst, uw leven in zijn macht heeft? Is *dat* de betekenis van 'partnership'? [55]

Maar er zijn mensen die een dergelijk vooruitzicht misschien aantrekkelijk vinden; zij komen zowel voor onder de zakenlieden als onder elke andere groep of beroep: de mensen die beducht zijn voor de vrije concurrentie van een vrije markt en graag een gewapende 'partner' zouden hebben om daarmee bepaalde voordelen af te persen van hun bekwamere concurrenten; mensen die graag hogerop willen komen, zij het niet door eigen verdiensten, maar via de invloed of gunsten van anderen. Het was deze mentaliteit onder de zakenlieden die verantwoordelijk was voor de invoering van de antitrust-wetten en die deze ook nu nog steunt. Een groot aantal Republikeinse zakenlieden koos tijdens de laatste verkiezing de kant van mr. Johnson. Hier zijn een paar interessante observaties over dit onderwerp, afkomstig uit een onderzoek van *The New York Times* (16 september 1964):

> Interviews in vijf steden in het industriële noordoosten en midden-westen brengen opvallende verschillen in politieke opvattingen aan het licht tussen functionarissen van grote corporaties en mensen die kleinere bedrijven leiden... De zakenlieden die van plan zijn om voor het eerst van hun leven op een Democratische presidentskandidaat te stemmen zijn bijna allemaal verbonden aan grote bedrijven. . . Er is meer steun voor president Johnson onder de zakenlieden van ongeveer veertig tot zestig jaar dan onder de oudere of jongere zakenlieden... Veel zakenlieden van in de veertig en vijftig jaar zeggen dat ze bij de jongere zakenlieden weinig verschuivingen ten gunste van mr. Johnson waarnemen. Interviews met zakenlieden van in de dertig bevestigen dit.. . De jonge zakenlieden zelf spreken met trots over hun generatie die de onder de jongeren heersende trend naar meer liberalisme heeft omgebogen... Juist op het punt van de overheidstekorten komen de meningsverschillen tussen de kleine en grote zakenlieden het sterkst tot uiting. Functionarissen van reusachtige corporaties zijn veel eerder geneigd om het idee te aanvaarden dat budgettaire tekorten soms nodig en zelfs wenselijk zijn. De typische kleine zakènman koestert echter een zeer bijzondere minachting voor het doen van ongedekte uitgaven..

Dit geeft ons een indicatie wie de gevestigde belangen zijn in een gemengde economie - en wat zo'n economie doet met de beginners of de jeugd.

"Een essentieel aspect van de socialistische mentaliteit is het verlangen om het verschil tussen het verdiende en het onverdiende uit te wissen, en derhalve geen onderscheid toe te staan tussen zulke zakenlieden als Hank Reardèn en Orren Boyle. Voor een louter op concrete gegevens ingestelde, kortzichtige, primitieve socialistische mentaliteit - een mentaliteit die roept om een 'herverdeling van de rijkdom' zonder zich te bekommeren om de oorsprong van die rijkdom - is de vijand iedereen die rijk is, ongeacht de bron van zijn rijkdom. Dergelijke mentaliteiten, die oude, vergrijsde 'progressieven', die eens de 'idealisten' van de jaren dertig waren, klampen zich wanhopig vast aan de illusie dat we ons bewegen in de richting van een

soort socialistische staat, die voor de rijken een ramp en voor de armen een weldaad zal zijn - terwijl ze hardnekkig hun ogen sluiten voor de vraag *welk soort rijken* er onder dit nieuwe, door hen gecreëerde stelsel vernietigd worden en welk soort mensen hiervan werkelijk profiteren. De ironie van het geval wil, dat hun vermeende 'idealen' niet de weg hebben gebaand voor het socialisme, maar voor het fascisme. De werkelijke profiteur van hun inspanningen is niet de door hen gedachte hulpeloze 'kleine man', maar het ergste soort roofzuchtige rijken dat er bestaat - de rijken-door-geweld, de rijken-door-politieke-voorrechten, het soort mensen dat onder het kapitalisme geen schijn van kans heeft, maar altijd klaar staat om omiddellijk in te haken op elk 'edel experiment' van de collectivisten. Het zijn de scheppers van rijkdom, de Hank Reardens, die onder elke vorm vun staatisme vernietigd worden; het zijn de parasieten, de Orren Boyles, die de bevoorrechte 'elite' vormen en de werkelijke profiteurs zijn van het staatisme, vooral van het fascisme. (De speciale profiteurs van het socialisme zijn de James Taggarts; die van het communisme de Floyd Ferrises.) Hetzelfde geldt voor hun psychologische tegenhangers onder de armen en onder alle economische lagen daartussenin. De bijzondere vorm van economische organisatie die in Amerika als gevolg van de macht van de pressiegroepen steeds duidelijker aan de dag treedt, is een van de ergste varianten van het staatisme: het *gilde-socialisme*. Het gilde-socialisme berooft de getalenteerde jeugd van haar toekomst – door iedereen volgens strenge regels en aan de hand van zijn beroep in een bepaalde kaste onder te brengen. Hierin zien we een duidelijke belichaming van het grondmotief van de meeste staatisten, hoewel zij het gewoonlijk liever niet willen toegeven: de verschansing en bescherming van de middelmatigheid tegen de concurrentie van de meer bekwamen, en het vastpinnen van de bekwamen op het algemene niveau van de middelmatigheid. Die theorie is niet al te populair onder de socialisten (hoewel ze ook haar voorstanders heeft) – maar het beroemdste voorbeeld van haar grootscheepse praktische verwezenlijking was het fascistische Italië.

In de jaren dertig zeiden een paar scherpzinnige lieden dat Roosevelts New Deal een vorm van gilde-socialisme was, die gevaarlijk dicht in de buurt van het stelsel van Mussolini kwam. Zij werden genegeerd. Thans is het bewijs onmiskenbaar. Ook werd er gezegd dat als het fascisme ooit naar de Verenigde Staten zou komen, het vermomd als socialisme zou komen. In dit verband kan ik u aanraden om het boek *It Can't Happen Here* van Sinclair Lewis eens te lezen of te herlezen – vooral met betrekking tot het karakter, de stijl en ideologie van Berzelius Windrip, de fascistische leider. Laat ik dan nu enige van de geijkte bezwaren vermelden en beantwoorden, waarmee de huidige 'progressieven' de ware aard van het door hen gepropageerde stelsel trachten te verbloemen (om het aldus van het fascisme te doen onderscheiden).

'*Het fascisme vereist een één-partij-regering*.' Waar zal het denkbeeld van de

> 'Regering bij Algemeen Akkoord' dan in de praktijk op neerkomen? 'Het doel van het fascisme is de verovering van de wereld.' Wat is dan het doel van die wereld-gezinde, door twee partijen gesteunde voorvechters van de Verenigde Naties? En als zij dit doel bereiken, welke posities verwachten zij dan te verwerven in de machtsstructuur van 'Eén Wereld'?
>
> '*Het fascisme predikt het racisme*.' Niet per se. Het Duitsland van Hitler deed dat wel; het Italië van Mussolini deed dat niet.
>
> '*Het fascisme is gekant tegen de verzorgingsstaat*. ' Is dat wel zo? Kijk uw geschiede- nisboeken nog eens na. De geestelijke vader van de verzorgingsstaat, de man die het denkbeeld in praktijk bracht om de loyaliteit van sommige groepen af te kopen met geld dat anderen was afgeperst, was Bismarck – de politieke voorvader van Hitler. Laat mij u eraan mogen helpen herinneren dat de volledige naam van de Nazi Partij luidde: de Nationaal Socialistische Duitse Arbeiderspartij (NSDAP).

Laat mij u ook mogen helpen herinneren aan enige passages uit het politieke programma van die partij, dat op 24 februari 1920 in München werd aangenomen:

> Wij verlangen dat de regering in de eerste plaats de verplichting op zich neemt om de burgers voldoende werkgelegenheid en bestaanszekerheid te verschaffen.
>
> Het mag niet worden toegestaan dat de activiteiten van het individu indruisen tegen de belangen van de gemeenschap; deze dienen binnen de gemeenschap plaats te vinden en de gemeenschap juist ten goede te komen. Daarom eisen we... *een eind aan de macht van de financiële belangen.*
>
> We eisen winstdeling in de industrie.
>
> We eisen een sterke uitbreiding van de bejaardenzorg.
>
> Wij eisen. .. de grootst mogelijke aandacht voor de kleine bedrijven bij de aankopen van de nationale, staats-, en gemeente-overheden.
>
> Om elke bekwame en hardwerkende burger in staat te stellen hoger onderwijs te volgen en daarmee een leidinggevende functie te verwerven, dient de regering te zorgen voor een algehele uitbreiding van ons hele systeem van openbaar onderwijs... Wij eisen dat begaafde kinderen van arme ouders in staat worden gesteld om op kosten van de regering onderwijs te genieten...
>
> De regering dient te zorgen voor een verbetering van de openbare gezondheid – door een betere bescherming van moeder en kind, door het verbieden van de kinderarbeid... door zoveel mogelijk steun te verlenen aan alle clubs die

> betrokken zijn bij de lichamelijke opvoeding van de jeugd.
>
> (We) bestrijden... de materialistische geest in en om ons heen, en zijn ervan overtuigd dat een permanent herstel van ons volk alleen kan voortspruiten uit het innerlijke besef dat het *algemeen belang voorrang heeft op het individuele belang*. [56]

Er is echter één verschil tussen het soort fascisme waarheen wij drijven, en het soort dat de landen van Europa heeft geteisterd: het onze is geen militant soort fascisme, geen georganiseerde beweging van schelle demagogen, bloeddorstige moordenaars, hysterische derderangs intellectuelen en jeugddelinquenten – het onze is een vermoeid, versleten, cynisch fascisme, een fascisme door gebrek aan oppositie, niet zozeer een verzengend onheil, maar meer de geruisloze ineenstorting van een lethargisch lichaam dat langzaam wordt verteerd door inwendig bederf.

Moest het gebeuren? Nee. Kan het nog worden afgewend? Ja.

Als u twijfelt aan de macht van de filosofie om de koers en het lot van menselijke samenlevingen te bepalen, merk dan op dat onze gemengde economie een letterlijke, getrouwe weergave is van het *pragmatisme*. Het pragmatisme is de filosofie die beweert dat er geen objectieve realiteit of blijvende waarheid bestaat, dat er geen absolute principes bestaan, geen geldige abstracties, geen vaste begrippen, dat alles eerst op zijn praktische bruikbaarheid moet worden getoetst, dat de objectiviteit bestaat uit een collectief subjectivisme, dat alles wat de mensen voor waar houden, ook waar is, dat alles wat de mensen graag zouden zien bestaan, ook werkelijk bestaat – mits een *algemeen akkoord* dit zegt.

Als u het naderende onheil wilt afwenden, dan is het deze denkwijze – en heel haar manier van voorstellen – die u moet zien te begrijpen en te verwerpen. Dan ook zult u het verband hebben begrepen tussen de filosofie en de politiek, en daarmee ook het verband tussen de filosofie en de gebeurtenissen in uw dagelijkse leven. Dan zult u hebben geleerd dat geen enklele samenleving beter is dan haar filosofische grondslag.

En dan – om John Galt te parafraseren – zult u gereed zijn, niet om tot het kapitalisme *terug te keren*, maar om het te *ontdekken*.

Voetnoten

55. Deze definities komen uit The American College Dictionary, New York: Random House, 1957
55. Aynrand. The Fascist NewFrontier NewYork Nathaniel Branden Institute, 1963,b1z. 8
56. Der Nationalsozialismus Dokumente 1933-1945, uitgegeven door Walter Hoffner, Frankfurt am Main: Fischer Bücherei, 1957, blz. 29-31. Voor meer van dergelijke citaten, die de altruïstisch-collectivistische grondslag van de nazistische en fascistische ideologie onthullen vewijs ik u naar The Fascict New Frontier

- Hank Rearden, Orren Boyle, James Taggar! Floyd Ferris, zijn personen uit haar roman

Libertarisme boeken

ayn rand; atlas shrugged

ayn rand; de eewige bron; the fountainhead

ayn rand philosophy: who needs it

friedrich hayek; denationalisation of money

f hayek de weg naar moderne slauvernij, the road to serfdom

f hayek law, legislation and liberty vol. I, IL III

milton friedman; aan u de keus; free to choose

ludwig von mises; socialism

murray rothbard; the ethics of liberty

harry browne; how i found freedom in an unfree world

james buchanan the limits of liberty; between anarchy and leviathan

rose wilder lane; tbe discovery of freedom

tibor machan: tbe libertarian reader

franz oppenheimer, the state

robert nozick anarchy, state and utopia

lysander spooner no treason, the constitution of no authority

leonard peikoff; the ominous parallels

walter block; defeding the undefendable

thomas szasz; law, liberty and psychiatry

georg gilder; wealth and poverty

de la boetie; vrijwillige slavernij

helmut schoeck; der neid; envy

isabel paterson; the god of the machine

frank chodorov: the income tax, root of all evil

robert poole; cutting back city hall

walter williams the state against blacks

thomas sowell; markets and minorities

p. t. bauer; equality, tlte third world and economic delusion

henri lepage; demain le capitalisme; tomorrow capitalism

georg reisman; the government against the economy

murray rothbard; Power and market

william rickenbacker; the twelve year sentence: compulsory education

wendy mc elroy;freedon, feninism and the state

nathaniel branden romantiscbe liefde ,

nathaniel branden; the disowned self

robert heinlein: de maan in opstand; the moon is a harsh mistress
eric frank russel; de grote uittocht; the great explosion
robert ringer; restoring the american dream.

Als de mens faalt de overheid te beheersen,
dan zal de overheid de mens beheersen.

ISBN: 90-70820-01-3